

Nr 139

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn, m. m.; given Stockholms slott den 1 oktober 1965.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till

1) lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn,

2) lag angående ändring i lagen den 27 mars 1936 (nr 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz,

dels godkänna den i Haag den 15 april 1958 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Herres och Konungs frånvaro:

BERTIL

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag till den lagstiftning som krävs för svensk anslutning till 1958 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. Vidare föreslås att riksdagen godkänner denna konvention.

Förslag
till
Lag
om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut
angående underhåll till barn

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Bestämmelserna i denna lag äga, enligt förordnande av Konungen, tillämpning i förhållande till stat som är ansluten till den i Haag den 15 april 1958 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn.

Med avgörande avses i denna lag dom och domstols eller annan myndighets slutliga beslut.

2 §.

Lagakraftvunnet avgörande som meddelats i den främmande staten och som ålägger någon att utgiva bidrag till barns underhåll gäller även här i riket, om annat ej följer av 3 och 4 §§.

3 §.

Avgörande som avses i 2 § är ej gällande här i riket i fråga om underhåll för tid då den som bidraget avser är gift eller efter det han fyllt tjuogoett år.

Avgörandet gäller ej heller,

om den myndighet som meddelat avgörandet ej var behörig enligt 4 §,

om samma sak var anhängig här i riket när avgörandet meddelades i den främmande staten,

om dom meddelats här i riket i samma sak,

om den som ålagts underhållsskyldighet ej blivit kallad till eller varit företrädd inför myndigheten enligt föreskrifterna i den stat myndigheten tillhör,

om de föreskrifter som nämnts ovan iakttagits men den som ålagts underhållsskyldighet likväl icke erhållit kännedom om förfarandet eller haft möjlighet att bemöta anspråket och sådant förhållande ej beror av försumelse från hans sida, eller

om avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket.

4 §.

Avgörandet anses vara meddelat av behörig myndighet i främmande stat, om den som ålagts underhållsskyldighet hade sitt hemvist i den staten, när saken anhängiggjordes,

om den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den staten, när saken anhängiggjordes, eller

om den som ålagts underhållsskyldighet uttryckligen godtagit att saken prövas av myndigheten eller utan invändning angående myndighetens behörighet ingått i svaromål i saken.

Om främmande stat vid anslutning till konventionen förbehållit sig att icke erkänna avgörande av myndighet, vars behörighet betingats av den underhållsberättigades hemvist, må Konungen förordna att myndighet i den staten ej skall anses behörig, om myndigheten grundat sin behörighet på det förhållandet att den underhållsberättigade hade sitt hemvist där.

5 §.

Avgörande som enligt 1—4 §§ gäller här i riket skall på ansökan verkställas här.

6 §.

Även sådan dom angående underhåll till barn som utan hinder av att den ej äger laga kraft må verkställas i den stat där den meddelats eller domstols beslut om underhåll till barn för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger skall på ansökan verkställas här, om domen eller beslutet meddelats i stat som avses i 1 § och dom eller beslut av detta slag kunnat meddelas av svensk domstol i motsvarande fall. Ansökan må icke bifallas, om sådant förhållande föreligger att enligt 3 eller 4 § ett avgörande ej skulle gälla här i riket.

7 §.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt.

Vid sådan ansökan skall fogas

avgörandet i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet,

bevis att avgörandet må verkställas i den stat där det meddelats,

om underhållsskyldighet ålagts någon som uteblivit eller eljest ej besvarat framställt anspråk på underhåll, styrkt avskrift av de handlingar genom vilka saken anhängiggjordes och bevis att dessa handlingar före avgörandet blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Vid handlingarna skall fogas styrkt översättning till svenska språket.

8 §.

Ansökan om verkställighet må ej bifallas utan att den som ålagts underhållsskyldighet haft tillfälle att svara.

9 §.

Bifaller hovrätten ansökningen, verkställs avgörandet som svensk domstols dom vilken äger laga kraft, om ej högsta domstolen förordnar annat. Innehåller avgörandet föreskrift om tvångsmedel, skall den föreskriften ej vinna tillämpning.

10 §.

Föreskrifterna i denna lag gälla ej i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge i den mån särskilda bestämmelser äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Förslag

till

Lag

**angående ändring i lagen den 27 mars 1936 (nr 79) om erkännande
och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz**

Härmed förordnas, att i lagen den 27 mars 1936 om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz skall införas en ny paragraf, betecknad 13 §, av nedan angiven lydelse.

13 §.

Om erkännande och verkställighet av vissa domar och beslut angående underhåll till barn gälla särskilda bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Sofiero den 15 juni 1965.

N ä r v a r a n d e:

Statsråden LINDHOLM, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HOLMQVIST, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga om *godkännande av den i Haag den 15 april 1958 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn* samt anför.

Enligt förslag av den åttonde Haagkonferensen för internationell privaträtt i oktober 1956 antogs den 15 april 1958 en konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. Texten jämte svensk översättning torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Inom justitiedepartementet upprättades i maj 1957 en promemoria (stencil) angående 1956 års konventionsförslag. Efter remiss har yttranden avgetts över denna promemoria av Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, hovrätten för Nedre Norrland, socialstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Jämtlands län, Svenska socialvårdsförbundet, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges häradshövdingar, Föreningen Sveriges stadsfogdar och Föreningen Sveriges landsfiskaler. Remissinstanserna har överlämnat yttranden av överexekutor i Malmö, förste stadsfogdarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, stadsfogdarna i Hälsingborg och Karlstad, landsfiskalen i Solna distrikt, barnavårdsnämnderna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt statens socialvårdskonsulenter i första och tolfte distrikten.

Nordiska departementsöverläggningar angående konventionen har ägt rum i Oslo den 10 och 11 november 1960 och i Stockholm den 4 och 5 maj 1964.

Inledning

Åtgärder för att fastställa och utta underhållsbidrag kan visa sig verkningsslösa i det enskilda fallet till följd av att den underhållsskyldige och den underhållsberättigade vistas i olika stater. I regel kan underhållsbidrag som har bestämts i en stat nämligen inte indrivnas i annan stat, om överenskommelse ej har träffats mellan staterna. Saknas överenskommelse, kan det bli nödvändigt att tillgripa ett tidsödande och kostnadskrävande domstolsförfarande — om den främmande staten över huvud taget medger att talan om underhållsbidrag förs vid dess domstolar av någon som inte är bosatt i staten.

Den ökade internationella rörligheten har medfört att frågan om internationella överenskommelser angående erkännande och verkställighet av domar och beslut, som avser familjerättslig underhållsskyldighet, aktualiserats i olika sammanhang under senare år. Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge avslutade år 1931 en konvention angående indrivning av underhållsbidrag, vilken har ersatts av en ny konvention den 23 mars 1962 i samma ämne (SÖ 1963: 14). De nordiska länderna ingick vidare den 6 februari 1931 en konvention innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. (SÖ 1931: 19). Enligt denna konvention erkänns avgöranden bl. a. om underhållsskyldighet i anslutning till skillnad i äktenskap. Konventionen den 15 januari 1936 mellan Sverige och Schweiz om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar (SÖ 1936: 10) gäller även domstolsavgöranden i fråga om underhållsbidrag i de båda länderna.

Vid en av FN anordnad konferens i New York 1956 antogs en konvention om indrivning av underhållsbidrag i utlandet (se prop. 1958: 138, SFS 1958: 522 och 1961: 120—123). Konventionen, som är dagtecknad den 20 juni 1956, trädde i kraft den 25 maj 1957 och gäller f. n. mellan Brasilien, Centralafrikanska republiken, Ceylon, Chile, Danmark, Finland, Frankrike, Guatemala, Haiti, Israel, Italien, Jugoslavien, Marocko, Monaco, Nederländerna, Niger, Norge, Pakistan, Polen, Portugal, Sverige, Tjeckoslovakien, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern, Vatikanstaten och Övre Volta.

New Yorkkonventionen har till syfte att underlätta indrivandet av underhållsbidrag till någon, som vistas i konventionsstat, från annan som är underkastad rättsskipningen i en annan konventionsstat. Detta förverkligas med hjälp av institutioner som utses till förmedlande och mottagande organ i varje stat. Sökanden har att göra framställning hos det förmedlande organet i den stat där han vistas. Detta ser till att framställningen är korrekt i formellt avseende. Därefter sänds handlingarna till det mottagande organet i den stat, vars rättsskipning den uppgivne underhållsskyldige är underkastad. Detta organ skall på sökandens vägnar vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att få ut underhållsbidrag, t. ex. träffa uppgörelse eller väcka och utföra talan eller söka verkställighet.

New Yorkkonventionen reglerar i huvudsak praktiska anordningar för att tillhandahålla rättshjälp över gränserna. Den innehåller däremot ej regler om verkställighet av underhållsbeslut som har meddelats i främmande stat. Det har förutsatts att särskilda överenskommelser därom — på bilateral eller multilateral bas — skall träffas mellan intresserade stater. Förslag till multilaterala överenskommelser av detta slag framlades dels år 1950 av Internationella institutet för unifisering av privaträtten (UNIDROIT) och dels år 1952 av en expertkommitté inom FN. På grundval av dessa utkast utarbetade den åttonde Haagkonferensen för internationell privaträtt i oktober 1956 ett förslag till konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn. Förslaget antogs av delegaterna från samtliga deltagande stater (Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Japan, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Turkiet, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike) utom Storbritannien.

Konventionen framlades för undertecknande den 15 april 1958 och har hittills undertecknats av Belgien, Frankrike, Grekland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Schweiz, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike. Efter det att konventionen hade blivit ratificerad av Belgien, Italien, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike, trädde den i kraft den 1 januari 1962. Konventionen har därefter ratificerats även av Nederländerna och Schweiz. Även Ungern, som ej har deltagit i Haagkonferensen, har anslutit sig till konventionen.

Vid åttonde Haagkonferensen utarbetades även en konvention om tillämplig lag beträffande familjerättslig skyldighet att bidra till barns underhåll. Denna trädde i kraft den 1 januari 1962. Den har ratificerats av Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Schweiz, Förbundsrepubliken Tyskland och Österrike. Lagkonventionen fastslår den huvudprincipen att frågor, i vad mån och mot vem barn äger framställa anspråk på underhållsbidrag, skall avgöras med tillämpning av den interna lagen i den stat där barnet har sitt hemvist. Svensk anslutning till lagkonventionen är f. n. inte aktuell.

Konventionen

Den Haagkonvention som nu är i fråga har till syfte att underlätta erkännande och verkställighet i konventionsstat av underhållsbeslut som har meddelats i annan konventionsstat. Konventionens utformning ansluter nära till den konvention som utarbetades samtidigt och avser tillämplig lag beträffande skyldighet att bidra till barns underhåll. Den är emellertid inte begränsad till avgöranden som har meddelats med tillämpning av lagkonventionen. Även beslut i underhållsfrågor enligt intern lagstiftning i ärenden utan internationell anknytning eller enligt allmänna internationellt-privaträttsliga regler kan verkställas med tillämpning av konventionen. Så kan

förhållandet bli exempelvis om den underhållsskyldige och den underhållsberättigade hade hemvist i samma stat när beslutet i underhållsfrågan meddelades men någon av parterna sedermera har flyttat till annan stat.

Konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden är alltså fullt fristående i förhållande till lagkonventionen. Den kan antagas och tillämpas av en stat oberoende av om staten också ansluter sig till lagkonventionen.

Konventionen är inte begränsad att gälla enbart medborgare i konventionsstat. Har någon som ej är medborgare i konventionsstat ålagts underhållsskyldighet i en sådan stat, är beslutet likväl exekutionstitel i de övriga staterna. Om den underhållsberättigade är medborgare i stat, som är ansluten till konventionen, är också utan betydelse vid tillämpning av konventionen.

Konventionen avser enligt *art. 1* första stycket erkännande och verkställighet av avgöranden om underhållsskyldighet till barn. Underhållsskyldigheten förutsätts vara av familjerättslig natur. Barn utom äktenskap är likställda med barn i äktenskap. Adoptivbarn äger samma ställning som barn i äktenskap i överensstämmelse med vad som eljest är fallet i flertalet stater i underhållsfrågor. Är den underhållsberättigade gift eller har han fyllt tjuguetå år, vinner konventionen ej tillämpning. Om avgörandet reglerar även andra frågor, exempelvis om faderskap, vårdnad eller umgänge, omfattas dessa frågor inte av konventionen. Detta är utsagt i artikelns andra stycke. Enligt tredje stycket har konventionen ej heller tillämpning på beslut om underhållsskyldighet mellan syskon eller andra släktingar i sidled.

I *art. 2* anges förutsättningar för att avgörande som har meddelats i en stat skall erkännas och kunna verkställas i annan konventionsstat. Under p. 1 föreskrivs att myndighet som har meddelat avgörandet skall ha varit behörig enligt konventionen. Med »myndighet» förstås såväl domstolar som administrativa myndigheter. De myndigheter som konventionen erkänner såsom behöriga anges närmare i art. 3. Enligt p. 2 i art. 2 skall den person mot vilken anspråket riktas ha blivit vederbörligen kallad till myndigheten eller eljest företrädd hos myndigheten. Denna fråga prövas enligt lagstiftningen i det land som myndigheten tillhör (*lex fori*). Avgörande som har meddelats utan att den underhållsskyldige fått kännedom om förfarandet eller haft möjlighet att bemöta framställt anspråk må fränkännas giltighet, om försummelse inte kan läggas den underhållsskyldige till last. Enligt p. 3 skall avgörandet ha vunnit laga kraft, innan verkställighet får ske. Med hänsyn till att verkställighetsärendena ofta bör behandlas med skyndsamhet, kan även avgöranden, som länder till efterrättelse innan de har vunnit laga kraft, eller interimistiska beslut verkställas under vissa förutsättningar. Enligt vad som sägs i p. 4 får det främmande avgörandet inte strida mot avgörande i samma sak och mellan samma parter i den stat där avgörandet åberopas. Den regeln kompletteras med en bestämmelse av innebörd att

erkännande och verkställighet av ett avgörande må vägras om, när avgörandet meddelades, sak som nu har sagts var anhängig i den stat där det åberopas. Dessa regler är en följd av att konventionen tillerkänner behörighet åt myndigheter i skilda stater. P. 5 slutligen innehåller en ordre public-klausul, enligt vilken det främmande avgörandet inte får vara uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen i den stat där det åberopas.

Art. 3 anger de myndigheter vilkas avgöranden omfattas av konventionen. I detta hänseende bygger konventionen på principen om »dubbel kompetens», vilken innebär bl. a. att ett beslut kan erkännas och verkställas om det har meddelats av kompetent myndighet antingen i den underhållsskyldiges hemviststat (p. 1) eller i den underhållsberättigades (barnets) hemviststat (p. 2). I anslutning härtil har en bestämmelse intagits i art. 18, som ger stat rätt att göra det förbehållet att staten ej erkänner och verkställer avgöranden som har meddelats i barnets hemviststat, om barnets hemvist i den staten utgjort grunden för den beslutande myndighetens behörighet. Ett sådant förbehåll har reciprok verkan. Stat som har begagnat sig av förbehållsrätten kan därför ej påfordra att avgörande av inhemsk myndighet erkänns och verkställs enligt konventionen, om myndigheten grundar sin behörighet på att barnet har hemvist i staten. Enligt vad som slutligen sägs i p. 3 i art. 3 anses myndighet vara behörig även när den underhållsskyldige uttryckligen eller tyst har underkastat sig att underhållsfrågan handläggs av myndigheten (s. k. prorogation).

I *art. 4* anges de handlingar som skall företes när konventionen åberopas i ett ärende. Sökanden skall förete ett exemplar av avgörandet och bevis att det må verkställas i den stat där det har träffats. Om avgörandet har meddelats i den underhållsskyldiges frånvaro, skall dessutom företes styrkt avskrift av de handlingar genom vilka saken anhängiggjordes samt bevis om att dessa handlingar har blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Art. 5 innehåller bestämmelser om den prövning som skall göras i verkställighetslandet. Prövningen avses skola omfatta endast de villkor som är nämnda i art. 2 och de handlingar som anges i art. 4.

Bestämmelserna i *art. 6* berör sådant särskilt exekvaturförfarande som ibland krävs för verkställighet av beslut. Exekvaturförfarandet innebär att beslutet fastställs eller formellt prövas i viss ordning, innan verkställighet får ske. Enligt föreskrifterna i artikeln skall lagen i verkställighetslandet tillämpas på exekvaturförfarandet, om annat ej följer av konventionen. Avgörande, som må verkställas enligt förordnande i exekvaturförfarandet, skall ges samma kraft och verkan som om det härrörde från behörig myndighet i verkställighetslandet.

I fråga om beslut om periodiskt utgående bidrag skall verkställighet kunna beviljas, enligt vad som sägs i *art. 7*, både för belopp som redan har förfallit till betalning och för belopp som förfaller till betalning först framdeles.

Av *art. 8* framgår att konventionens bestämmelser angående erkännande och verkställighet av avgöranden gäller även för nytt avgörande om ändring av redan fastställt underhållsbidrag.

I *art. 9* behandlas vissa förmåner som åtnjuts i samband med verkställighetsförfarandet. I överensstämmelse med 1954 års Haagkonvention angående vissa till civilprocessen hörande ämnen av internationell natur ges regler om fri rättshjälp och om befrielse från ställande av säkerhet för rättegångskostnad. Sålunda skall part, som har åtnjutit fri rättshjälp i den stat där avgörandet meddelades, ha sådan förmån även i förfarandet för verkställighet av avgörandet. Det får ej heller krävas att säkerhet skall ställas för rättegångskostnad. Dessutom är handlingar som företes enligt konventionen undantagna från viserings- och legaliseringsskyldighet.

Genom föreskrifterna i *art. 10* förbinder sig konventionsstaterna att underlätta överförandet av bidragsmedel till annan stat.

Konventionen utgör enligt *art. 11* inte hinder för den underhållsberättigade att åberopa andra bestämmelser som kan vara förmånligare för honom än konventionens regler. Sådana bestämmelser kan finnas exempelvis i bilaterala överenskommelser mellan stater. Enligt *art. 12* begränsas konventionens tillämplighet till beslut som har meddelats efter det att konventionen har trätt i kraft. På grund av föreskrifterna i *art. 13* skall konventionsstaterna underrätta varandra genom förmedling av Nederländernas regering om de myndigheter som är behöriga inom varje stat att besluta i underhållsfrågor och att förordna att utländska avgöranden må verkställas.

Art. 14—19 innehåller sedvanliga bestämmelser om ikraftträdande och undertecknande av konventionen. I *art. 14* sägs att konventionen är tillämplig på de fördragsslutande staternas moderlandsområden. Enligt *art. 15* är konventionen öppen för undertecknande av de stater som var företrädare vid Haagkonferensens åttonde session. *Art. 17* föreskriver att även andra länder kan ansluta sig till konventionen. Sådan anslutning får emellertid verkan endast i förhållande till stat som uttryckligen har förklarat sig godta anslutningen. Motsvarande gäller tillkännagivande av stat att konventionen skall vinna tillämpning på territorium utanför dess moderlandsområden. Enligt *art. 16* träder konventionen i kraft på sextionde dagen efter det att konventionen har ratificerats av fyra stater. För signatärmakt som ratificerar konventionen senare sker ikraftträdandet sextio dagar efter ratifikationen. *Art. 18* medger att stat gör förbehåll till konventionen enligt vad som förut har nämnts. *Art 19* föreskriver att konventionen gäller i fem år med automatisk förlängning för fem år i sänder, om uppsägning inte sker.

Remissyttrandena

Remissinstanserna, som avgav sina yttranden redan år 1957, har allmänt tillstyrkt eller ställt sig positiva till att Sverige ansluter sig till konventionen. En avvisande hållning till konventionen intar endast *Sveriges advokatsamfund*.

Åtskilliga instanser understryker vikten av en internationell reglering av verkställighet av beslut om underhåll till barn. *Svea hovrätt* erinrar om att möjligheterna att verkställa utländska domar eller beslut om bidrag till barns underhåll i vårt land är ytterst begränsade f. n. Detsamma gäller i fråga om möjligheterna att vinna verkställighet i andra länder av motsvarande avgöranden som har meddelats i Sverige. Den utvidgning av dessa möjligheter som konventionen syftar till synes därför önskvärd. *Hovrätten för Nedre Norrland* finner det principiellt önskvärt att den restriktivitet som utmärker svensk rätt i fråga om erkännande och verkställighet av utländska domar och beslut uppmjukas. Det steg i denna riktning som konventionen innebär är därför väl motiverat allmänt sett. Konventionen synes ägnad att tillgodose tillbörliga anspråk på rättssäkerhet. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* säger sig ha en mycket god erfarenhet av nordiska konventionen angående indrivning av underhållsbidrag. De ökade möjligheter till indrivning av underhållsbidrag till barn, som Haagkonventionen innebär, hälsas därför med tillfredsställelse. *Statens socialvårdskonsulent i första distriktet* uttalar att konventionen torde ge barnavårdsmännen ökade möjligheter att tillvarata sina klienters intressen. Klienterna är till allt större del barn i internationella förbindelser. *Socialvårdskonsulenten i tolfte distriktet* framhåller att behovet av att vidta åtgärder i andra länder mot underhållsskyldiga har blivit särskilt markant efter sista världskriget med dess befolkningsflyttningar och ökade rörlighet.

Barnavårdsnämnden i Hälsingborg upplyser att den har stora svårigheter att indriva underhållsbidrag från underhållsskyldiga som inte bor i de nordiska länderna. Det är önskvärt att konventionen skall komma att omfattas av ett betydligt större antal länder än dem som är medlemmar i Haagkonferensen, framför allt USA och Australien. Samma synpunkter anlägger *barnavårdsnämnden i Göteborg*.

Barnavårdsnämnden i Stockholm åberopar ett tjänsteutlåtande av *barnavårdsdirektören i Stockholm*, som betonar att det i realiteten endast är möjligt att på frivillig väg få ut underhållsbidrag från fäder bosatta utomlands. I regel är det uteslutet av legala eller praktiska skäl att genom rättegång få ny dom i faderns hemviststat. Det måste betraktas som en mycket stor fördel att svenska domar på underhållsbidrag blir exigibla i konventionsstaterna. Inte minst betydelsefullt är att även beslut i underhållsfrågor, som har meddelats i mål utan internationell anknytning, skall kunna verkställas. Om svensk fader till svenskt barn bosätter sig i annan konventionsstat, kommer sålunda exekutiva åtgärder att kunna vidtas. Ehuru konventionen medger verkställighet inom alltför snäva gränser från svensk synpunkt, är den väl ägnad att bidra till lösningen av problem som oftast har framstått såsom helt olösliga i det praktiska barnavårdsarbetet.

Ett par remissinstanser finner det vara en brist att underhållsbidrag som har fastställts genom avtal ej kan indrivas enligt konventionen. *Socialstyrelsen* erinrar om att underhållsskyldighet till barn utom äktenskap här i lan-

det i flertalet fall fastställs genom avtal enligt 7 kap. 7 § föräldrabalken, medan konventionen medger verkställighet endast av underhållsskyldighet som har fastställts genom myndighets beslut. *Barnavårdsdirektören i Stockholm* anser att konventionens praktiska betydelse härigenom avsevärt förringas. Enligt barnavårdsdirektörens uppfattning torde konsekvensen bli, att barnavårdsmännen i större utsträckning söker få domstols beslut om underhållsskyldighet, fastän enighet kan uppnås frivilligt.

Föreningen Sveriges häradshövdingar tar upp frågan om betydelsen av lagstiftning rörande generell förhöjning av underhållsbidrag. Föreningen framhåller att det av ordalagen i art. 8 vill synas som om särskilt beslut av myndighet skulle fordras för att man skall kunna ta ut sådan förhöjning av utdömt underhållsbidrag som på grund av ändring i penningvärdet följer direkt av lagbestämmelse i det land där underhållsavgörandet har meddelats. Detta synes opraktiskt, eftersom sådana lagbestämmelser kan bli ganska vanliga i framtiden. Även *barnavårdsdirektören i Stockholm* förmodar att domstolsprövning blir nödvändig, när det genom lag har bestämts om generell höjning av underhållsbidrag.

Frågan om det utländska avgörandet bör underkastas prövning i Sverige i materiellrättsligt hänseende behandlas av *Svea hovrätt*, som påpekar att konventionen i viss mån bygger på samma principer som ligger till grund för den lag som infördes i anslutning till avtalet med Schweiz om erkännande och verkställighet av domar m. m. I fråga om bl.a. familjerättsliga avgöranden gäller enligt denna lag att schweizisk dom ej får verkställas här i landet, om det materiella avgörandet har grundats på lag vars bestämmelser strider mot den lag som skolat vinna tillämpning enligt här gällande internationellt-privaträttsliga regler. I motiven till lagen har betonats det offentliga intresse som talar för uppställandet av en sådan regel på det familjerättsliga området. Det synes hovrätten i viss mån betänkligt att det inte finns någon bestämmelse av motsvarande innebörd i föreliggande konvention utan endast en ordre public-klausul av mycket begränsad räckvidd. Fall kan uppkomma när verkställighet begärs här i riket enligt konventionen av dom eller beslut, som ej skulle få verkställas i Sverige enligt den grundsats vilken har kommit till uttryck i berörda lag. Det kan emellertid antas att sådana fall blir sällsynta. Förhållandet bör enligt hovrättens mening inte hindra att konventionen godtas.

Socialstyrelsen antyder möjligheten att de stater, där underhållsbidrag till barn utom äktenskap ej kan utdömas, kommer att vägra verkställighet med hänvisning till ordre public-klausulen. Om detta sker, kommer konventionens betydelse att avsevärt begränsas för Sveriges del.

Sveriges advokatsamfund framhåller att frågan om erkännande av utländska myndigheters beslut och medgivande av exigibilitet i Sverige av sådana beslut är ömtålig och fordrar ett noggrant övervägande. Som förutsättning för erkännande av sådana beslut fordras dels att rättsuppfattningen i dessa länder i stort sett överensstämmer med svensk rättsuppfattning och dels att

det rättsliga förfarandet är tillfredsställande ordnat enligt svensk uppfattning. Man måste därför gå mycket varsamt fram, när det gäller att delta i en konvention med ett flertal främmande länder angående verkställighet av utländska domar och beslut. Även om den föreslagna konventionen är starkt begränsad med hänsyn till de avgöranden som kan verkställas, är det dock fråga om beslut som kan vara av stor ekonomisk betydelse för den betalningsskyldige. Därtill kommer att konventionen skall omfatta inte endast domstols domar och beslut utan även sådana administrativa förelägganden och beslut om underhållsskyldighet som förekommer i en del länder. Visserligen har Sverige i konvention med de nordiska staterna medgett verkställighet av administrativa myndigheters beslut om underhållsbidrag, men dessa staters rättsordningar överensstämmer i stort med den svenska. Det synes samfundet vara av stor vikt att man är ytterligt försiktig med att utsträcka denna möjlighet till beslut av administrativa myndigheter i stater, vilkas rättsordningar avsevärt avviker från den svenska. Samfundet anser att Sverige inte bör ansluta sig till konventionen. Den rätta vägen bör i stället vara att Sverige efter noggrann prövning av alla föreliggande omständigheter träffar separata avtal med skilda stater i den mån så finnes lämpligt.

Departementschefen

Olikheter i rättsuppfattning och rättssystem mellan olika stater har fått den i och för sig naturliga följderna att åtgärder och beslut av myndighet i en stat oftast ej kan utan vidare accepteras som gällande i annan stat. Givet är att detta förhållande kan föranleda olägenheter bl.a. för den enskilde. Till följd av den ökande rörligheten över gränserna aktualiseras problem av denna art oftare än förr. På detta område — liksom i många andra sammanhang — har det blivit angeläget att staterna i samråd söker överbrygga och utjämna svårigheterna. I första hand har man sökt göra detta genom bilaterala avtal mellan stater inom begränsade rättsområden. Under senare år har strävandena alltmer inriktats på att söka finna lösningar på multilateral bas. Detta gäller i fråga om olika slag av myndighets åtgärder och beslut. 1958 års Haagkonvention som redovisas här erbjuder en reglering i fråga om avgöranden om familjerättsligt underhåll till barn.

Haagkonventionens regler avser att möjliggöra att avgöranden som har meddelats i en stat om att underhåll skall utgå till barn erkänns och verkställs i annan stat. Huvudsyftet med konventionen är att beslut om underhållsskyldighet i konventionsstat skall vara exekutionstitel i de övriga anslutna staterna. Detta är den principiella innebörden av förpliktelserna enligt konventionen. I överensstämmelse med det sociala och humanitära intresse som uppbär konventionen har dess förpliktelser ej begränsats till att gälla enbart sådana parter som är medborgare i konventionsstater. Den underhållsberättigades eller den underhållsskyldiges nationalitet är således utan betydelse. Att myndighet som har fattat underhållsbeslutet tillhör kon-

ventionsstat är avgörande för att förpliktelserna enligt konventionen skall inträda. Med hänsyn till den relativt vida omfattningen av åtagandena har konventionen utformats som en s. k. sluten konvention. I princip kan sålunda endast stater som var representerade vid åttonde Haagkonferensen vinna tillträde. Annan stat kan ansluta sig, men anslutningen gäller blott i förhållande till konventionsstater som uttryckligen har förklarat sig godta densamma. Konventionen gäller vidare enbart i fråga om avgöranden som har meddelats sedan den har trätt i kraft.

Bestämmelserna i svensk lagstiftning om familjerättsligt underhåll till barn har en utpräglad karaktär av skyddsbestämmelser till förmån för barnet. Särskilt de utomäktenskapliga barnens rättsställning torde vara förmånligare i vårt land än i många andra länder. Det överensstämmer otvetydigt med vår grundsyn att barns rättigheter blir tillgodosedda på alla sätt oberoende av var barnet bor och oberoende av var den som har att svara för barnets underhåll stadigvarande vistas. Konventionens praktiska betydelse begränsas — såsom har anmärkts av några remissinstanser — i viss mån av att avtal om underhåll inte omfattas av konventionens regler. Från svensk synpunkt är det därför i första hand av intresse att Haagkonventionen möjliggör att svenska domar på underhållsbidrag blir exigibla i andra stater. Nämnas bör att ett svenskt lagsökningsutslag är att anse som exekutionstitel enligt konventionen. Enligt vad som har påpekats under remissbehandlingen är det betydelsefullt att även beslut i underhållsfrågor, som har meddelats i mål utan internationell anknytning, skall kunna verkställas i annan stat.

I detta sammanhang torde även ett särskilt spörsmål böra beröras som har uppmärksamrats under remissbehandlingen. Detta gäller om verkställighet enligt konventionen skall omfatta generell höjning av underhållsbidrag enligt lagstiftning som gäller i det land där ett avgörande har meddelats. Det har därvid antytts att särskilt beslut av myndighet skulle krävas för att höjt underhållsbidrag skulle kunna uttas i verkställighetslandet. Av förarbetena till konventionen framgår emellertid att sådan lagstiftning har förutsatts skola beaktas *ex officio*.

Betydelsen av en internationell reglering, som är av Haagkonventionens karaktär, blir givetvis väsentligen beroende av hur många och vilka stater som ansluter sig till densamma. De nordiska länderna har till en början hållit sig avvaktande i frågan om en anslutning. Ett väsentligt motiv härfor har varit att man velat se, om konventionen skulle få bredare anslutning och hur konventionen tillämpas i praktiken. Numera har flera av de större kontinentala staterna i Europa tillträtt konventionen. Såvitt kan bedömas synes konventionen kunna verksamt bidra till att underlätta in-
drivningen av underhållsbidrag över gränserna. Inom ramen för det nordiska lagsamarbetet föreligger enighet om att de nordiska länderna nu lämpligen bör ratificera konventionen. Det är förutsatt att åtgärder bör vidtas så att konventionen kan träda i kraft snarast möjligt.

I väsentliga hänseenden saknas stöd i lag för att åtagandena enligt Haagkonventionen skall kunna fullgöras i Sverige. I anslutning till tidigare mellanstatliga avtal som har ingåtts angående erkännande eller verkställighet av utländska domar eller beslut har särskild lagstiftning genomförts, som närmast har tagit sikte på vad de då aktuella avtalen har krävt. Bestämmelser som avser civilrättsliga avgöranden finns f. n. bl. a. i lagen den 27 mars 1936 (nr 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, lagen den 5 mars 1937 (nr 81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo och lagen den 3 maj 1963 (nr 138) i anledning av Sveriges anslutning till de internationella fördragen angående godsbefordran å järnväg samt angående befordran å järnväg av resande och resgods. I fråga om enbart nordiska avgöranden gäller lagen den 2 december 1932 (nr 540) om erkännande och verkställighet av dom, som meddelats i Danmark, Finland, Island eller Norge, och lagen den 21 september 1962 (nr 512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge.

År 1960 uppdrogs åt en särskild utredningsman att undersöka, om generella bestämmelser om erkännande och verkställighet av främmande domar kan införas i vår lagstiftning. Enligt direktiven för utredningen bör denna lagstiftning omfatta utländska domar i tvistemål i så vid utsträckning som möjligt (se riksdagsber. 1961 I Ju 48). Utredningen bedrivs i samverkan med pågående fortsatt konventionsarbete i Haag i syfte att nå fram bl.a. till multilaterala konventionsregler om ömsesidigt erkännande av domar i förmögenhetsrättsliga mål. Under den tionde Haagkonferensen hösten 1964 behandlades dessa konventionsfrågor. Slutlig utformning av regleringen nåddes dock ej. Meningen är att arbetet skall slutföras vid en fortsatt konferens i Haag tidigast under år 1966. Först därefter kan den svenska utredningen mera slutligt överväga möjligheterna att skapa en generell svensk lagstiftning.

Ett skäl för att en svensk anslutning till 1958 års Haagkonvention fått anstå har tidigare varit att resultatet av utredningsarbetet om de allmänna principerna för vår interna lagstiftning om erkännande och verkställighet av utländska domar om möjligt borde avvaktas. Som förhållandena numera har utvecklats torde det dock ännu dröja åtskillig tid, innan detta arbete kan tänkas leda till införandet av lagbestämmelser. Haagkonventionen bör — enligt vad jag redan har anfört — ratificeras inom kort. Hinder torde inte föreligga att den lagstiftning som fordras för anslutningen till konventionen utformas i överensstämmelse med de principer som har tillämpats hittills i liknande sammanhang. Det synes kunna ske utan att man föregriper ställningstagandet till den planerade lagreformen av vidare räckvidd. En lagstiftning enligt dessa principer, som innebär bl.a. att verkställighet sker efter viss prövning i ett exekvaturförfarande, torde utan tvivel erbjuda den rättssäkerhet som rimligen kan krävas av den enskilde även i de rättsförhållanden på vilka Haagkonventionen blir tillämplig.

Konventionen avser erkännande och verkställighet i första hand av domstolsavgöranden. Den omfattar också underhållsbeslut av administrativ myndighet. En remissinstans har ansett att man bör vara försiktig med att medge verkställighet av beslut av administrativa myndigheter i stater vilkas rättsordningar avsevärt avviker från den svenska. Av de stater som var representerade vid åttonde Haagkonferensen tillämpas förfarandet med administrativa beslut om underhållsskyldighet endast i Danmark, Norge, Schweiz (t. ex. kantonen Vaud) och Österrike. I förhållande till de nordiska staterna har Sverige redan medgett att de administrativa besluten kan verkställas här enligt 1962 års nordiska konvention, jfr 1 § lagen om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge. Även i Schweiz och Österrike torde det rättsliga förfarandet hos de administrativa myndigheterna fylla kraven på tillfredsställande rättssäkerhet enligt svensk uppfattning. Jag vill dessutom åter erinra om att Sverige blir bundet i förhållande till stat, som ej var företrädd vid åttonde Haagkonferensen, endast om anslutningen godkänns från svensk sida. Nämnas bör att det är förutsatt att sådant godkännande bör lämnas först efter fortsatt nordiskt samråd.

Med utgångspunkt från vad jag nu anfört har inom justitiedepartementet upprättats

förslag till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn och

förslag till lag angående ändring i lagen den 27 mars 1936 (nr 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz.

Lagförslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2¹*.

I samband med att konventionen träder i kraft krävs även vissa ändringar i författningar som utfärdas av Kungl. Maj:t. Jag syftar närmast på bestämmelser om fri rättshjälp och om säkerhet för rättegångskostnad (art. 9).

Förslaget till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn

1 §.

Lagens allmänna tillämpningsområde torde böra begränsas till att avse de stater som har tillträtt Haagkonventionen. I förhållande till stater, som var representerade vid åttonde Haagkonferensen och som ratificerar konventionen, får Sverige folkrättslig förpliktelse att tillämpa konventionens bestämmelser efter det att Sverige har ratificerat konventionen (art. 16). Även andra än konferensstaterna kan vinna anslutning. Sådan anslutning

¹ Förslaget till lag angående ändring i lagen om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz, har uteslutits i bilagan. Det är likalydande med det förslag som är fogat vid propositionen.

gäller endast i förhållande till konventionsstat som godkänner anslutningen (art. 17). Det synes böra tilläggas Kungl. Maj:t att bestämma på vilka anslutna stater som lagen skall vara tillämplig. Bestämmelsen i paragrafens första stycke har utformats i enlighet härmed.

Lagen bör — liksom konventionen (art. 12) — vinna tillämpning endast på avgöranden som har meddelats i viss främmande stat sedan konventionen har trätt i kraft mellan Sverige och den staten. Detta torde få närmare regleras i Kungl. Maj:ts förordnande om tillämpningen i förhållande till de olika staterna.

De domar och beslut som skall kunna erkännas benämns »avgörande» i lagförslagets olika bestämmelser. I andra stycket av 1 § definieras »avgörande». Det klargörs att därmed avses såväl domstolsavgöranden som administrativa avgöranden. Sådana förelägganden och andra administrativa beslut som nu förekommer i Danmark, Norge, Schweiz och Österrike hänförs alltså hit. Endast beslut som är att anse som slutliga omfattas av benämningen. I överensstämmelse med den teknik som begagnas i konventionen innebär detta bl. a. att vissa beslut, som avses i 6 § och vilka ej är slutliga, inte får den rättsverkan att de »erkänns» här i riket. Genom den gjorda begreppsbestämningen markeras dessutom att endast sådan underhållsskyldighet som har fastställts av myndighet avses. Således faller privaträttsliga avtal om underhåll utanför tillämpningsområdet.

2 §.

I paragrafen anges vilka avgöranden som erkänns enligt lagen och vissa grundläggande villkor härför.

Åtagandena enligt konventionen består i första hand i att avgörande i konventionsstat skall erkännas i de andra konventionsstaterna. Den närmare innebörden av att ett avgörande »erkänns» framgår ej direkt av konventionen. I enlighet med internationell praxis torde avsikten vara att det utländska avgörandet skall tillmätas en rättslig betydelse som motsvarar rättsverkan hos ett avgörande i samma sak av en konventionsstats egna myndigheter. I svenska lagtexter, som har antagits i anslutning till andra mellanstatliga avtal med motsvarande avtalsförpliktelse, sägs att ett avgörande »gäller här i riket». Samma formulering torde böra användas i detta sammanhang. En av rättsverkningarna hos det utländska avgörandet blir bl. a. att det kan få betydelse som rättegångshinder. Denna rättsverkan blir dock i viss mån begränsad enligt den nu föreslagna lagen, eftersom en konkurrerande dom som meddelas efter rättegång i Sverige ges företräde på grund av en bestämmelse i 3 § andra stycket (jfr art. 2 p. 4 konventionen).

I anslutning till art. 1 och art. 2 p. 3 föreslås i 2 § den huvudregeln att lagakraftvunnet avgörande, som har meddelats i den främmande staten och som ålägger någon att utge bidrag till barns underhåll, gäller även här i riket.

I överensstämmelse med konventionen avser lagregeln barn i eller utom äktenskap eller adoptivbarn. Under Haagkonferensen framhölls att begreppet adoptivbarn bör tolkas extensivt och omfatta alla former av adoption. Även underhållsskyldighet gentemot styvbarn torde omfattas av konventionen. Närmare precisering synes ej behöva göras i lagen.

Enligt art. 1 tredje stycket är konventionen inte tillämplig på avgörande om underhållsskyldighet mellan släktingar i sidled. Det synes ej vara påkallat att göra motsvarande inskränkning i den svenska lagen.

Enligt art. 8 i konventionen skall konventionsvillkoren för erkännande och verkställighet äga motsvarande tillämpning på avgörande som har meddelats i konventionsstat i fråga om ändring av fastställt underhållsbidrag. Det synes ej vara nödvändigt att införa en särskild bestämmelse av detta innehåll i lagen. Ändringsavgörandet är ju processuellt fristående. Med den föreslagna utformningen av lagens bestämmelser omfattar de utan vidare även ändringsavgöranden. Möjligheten att erkänna ändringsbeslut avses vidare inte vara beroende av att huvudbeslutet omfattas av lagen. Jämningsbeslut som har meddelats i konventionsstat torde sålunda kunna erkännas, även om huvudbeslutet har getts i stat som ej är ansluten till konventionen.

Enligt svensk rätt torde jämkning av ett underhållsavgörande f.n. inte kunna vinnas retroaktivt, dvs. för tid innan yrkande därom har framställts (se NJA 1929 s. 35). I regel torde anledning dock ej förekomma att på grund av ordre public-hänsyn vägra verkställighet i Sverige av ett utländskt ändringsbeslut med verkan t.ex. redan från den tidpunkt då de ändrade förhållandena faktiskt har inträtt.

Bestämmelsen i 2 § lagförslaget innebär att endast avgöranden som går ut på bifall i något hänseende till anspråk på underhåll till barn erkänns som giltiga. Ehuru konventionen ej uttryckligen gör denna begränsning, bygger dess regler uppenbarligen på den förutsättningen. Det är alltså fråga om sådana avgöranden som i princip kan läggas till grund för verkställighet. Regler som avser verkställigheten i Sverige av dessa avgöranden föreslås i 5 och 7—9 §§ lagförslaget.

3 §.

I denna paragraf har upptagits vissa villkor som begränsar räckvidden av den allmänna regeln i 2 §. Bestämmelserna ansluter till art. 1 första stycket samt art. 2 p. 1, 2, 4 och 5 i konventionen.

I paragrafens första stycke föreskrivs att ett avgörande ej är gällande här i riket i fråga om underhåll för tid då den som bidraget avser är gift eller efter det han har fyllt 21 år (jfr art. 1). Om den underhållsberättigade har varit gift men erhållit äktenskapsskillnad före 21 års ålder, blir lagen tillämplig på underhållsskyldighet för tiden dels före äktenskapet, dels efter skillnaden och fram till tjugoettårsdagen.

För erkännande krävs vidare, i överensstämmelse med art. 2 p. 1, att den myndighet som har meddelat avgörandet skall ha varit behörig. Detta

framgår av inledningsbestämmelsen i paragrafens andra stycke. Som tidigare har nämnts förstås med myndighet såväl domstol som administrativ myndighet. Vilka myndigheter som anses vara behöriga i lagens mening anges närmare i 4 §.

I anslutning till art. 2 p. 4 i konventionen föreslås även regler, som begränsar de rättsliga verkningarna av ett avgörande av utländsk myndighet som i och för sig anses behörig. Begränsningarna inträder i vissa fall då litispensens eller konkurrens mellan in- och utländska avgöranden föreligger. Enligt dessa regler erkänns det utländska avgörandet ej, om mål i samma sak var anhängigt här när avgörandet meddelades. Ett utländskt avgörande blir inte heller gällande här, om svensk dom har meddelats i samma sak. Den svenska domen avses skola få företräde oberoende av om den har meddelats före eller efter det utländska avgörandet. Det är utan betydelse, om domen har vunnit laga kraft eller ej när det utländska avgörandet meddelades eller när dess erkännande aktualiseras här. Anledningen till att man ansåg sig böra stanna vid sådana lösningar under Haagkonferensen var att konventionen i art. 3 tillerkänner samtidig jurisdiktionskompetens åt myndigheter i flera stater — motsvarande kompetensregler återfinns i 4 § lagförslaget. I den principiella frågan om den lämpliga avgränsningen av den rättsverkan som skall tillerkännas utländska domar och beslut här i landet torde det ej finnas anledning att i detta sammanhang överväga möjligheterna att godta ett vidare tillämpningsområde än som avses med de nu aktuella konventionsåtagandena.

3 § andra stycket innehåller vidare bestämmelse av innebörd att ett utländskt avgörande ej erkänns på grund av vissa omständigheter som är att hänföra till det processuella förfarandet hos den beslutande myndigheten. I enlighet med vad som sägs i art. 2 p. 2 i konventionen anges först de fall att den som har ålagts underhållsskyldighet ej har blivit kallad till eller varit företrädd inför myndigheten i överensstämmelse med föreskrifterna i den stat myndigheten tillhör. Man har funnit anledning att särskilt beakta dessa situationer, eftersom det kan föreligga svårigheter att få till stånd delgivning av kallelser och andra handlingar i de mål och ärenden som här kommer i fråga. De har ju ofta internationell anknytning redan innan avgörandet meddelas. Även de fall som anges därefter i lagbestämmelsen har sin grund i delgivningsproblemen. Även om vederbörliga processuella föreskrifter har iakttagits men den som har ålagts underhållsskyldighet likväl ej har fått kännedom om förfarandet eller haft möjlighet att bemöta anspråket, kan avgörandet betraktas som ogiltigt. En förutsättning härför är att det ej beror på försummelse från hans sida att han har varit ovetande om förfarandet eller blivit ur stånd att ingå i svaromål. Denna reglering syftar närmast på sådana avgöranden som har meddelats i parts frånvaro efter endast sådan formell delgivning av stämning som medges i åtskilliga stater, antingen genom kungörelse eller genom annat rent formalförfarande (jfr prop. 1956: 100 s. 3).

Enligt vad som slutligen sägs i denna paragraf gäller ett utländskt avgörande ej heller, om det är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket. Bestämmelsen svarar mot art. 2 p. 5 i konventionen.

4 §.

I paragrafen anges lagens villkor för att ett avgörande skall anses vara meddelat av behörig utländsk myndighet. Första stycket motsvarar art. 3 i konventionen. Andra stycket anknyter till art. 18.

Remissyttrandena. I sitt yttrande över konventionen finner *Sveriges advokatsamfund* det angeläget att Sverige vid en anslutning gör förbehåll i enlighet med art. 18 i fråga om avgöranden, meddelade av utländsk myndighet vars behörighet har betingats av den underhållsberättigades hemvist i myndighetens stat. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser däremot ej skäl föreligga för sådant förbehåll. Det synes inte rimligt att Sverige i ett fall som angår svenskt barn skulle vägra verkställighet av beslut som har meddelats i det land där barnet bor. Hovrätten påpekar att art. 18 inte torde medge förbehåll som begränsas att avse endast utländska underhållsberättigade.

Departementschefen. Som tidigare har nämnts avses den föreslagna lagen bli tillämplig på avgöranden som har meddelats i annan konventionsstat.

I fråga om de villkor som skall uppställas för att ett avgörande av myndighet i viss konventionsstat skall accepteras bygger konventionen på principen om »dubbel kompetens» enligt vad som framgår av art. 3. Denna princip innebär bl.a. att ett avgörande skall anses vara meddelat av behörig myndighet, om antingen den underhållsskyldige eller den underhållsberättigade, när saken anhängiggjordes, hade sitt hemvist i den stat där myndigheten verkar. Enligt art. 18 i konventionen har stat emellertid rätt att göra förbehåll, som innebär att staten inte erkänner och verkställer ett avgörande, om den beslutande myndigheten har grundat sin behörighet på det förhållandet att den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den stat som myndigheten tillhör. Stat som har begagnat sig av förbehållsrätten kan emellertid ej påfordra att avgörande av en av dess egna myndigheter erkänns och verkställs, om myndighetens behörighet beror av att den underhållsberättigade har hemvist i staten.

Från svensk synpunkt bör myndighet utan tvivel kunna godtas som behörig, om den som har ålagts underhållsskyldighet hade hemvist i myndighetens stat, när saken anhängiggjordes. I fråga om avgöranden i den underhållsberättigades hemviststat har en remissinstans hävdad att Sverige bör begagna sig av möjligheten att göra förbehåll. Ett sådant förbehåll skulle innebära att Sverige ej åtog sig konventionens förpliktelser i

fråga om underhållsavgörande av myndighet, som har funnit sig behörig i saken på grund av att den underhållsberättigade hade sitt hemvist i myndighetens stat. Eftersom ett sådant förbehåll har reciprok verkan, skulle det emellertid också leda till att svenska domar som har meddelats under motsvarande omständigheter — se t.ex. NJA 1956 s. 410 och 1957 s. 430 — ej skulle behöva godtas i övriga konventionsstater. Under remissbehandlingen har det också framhållits att det ej synes rimligt att vägra verkställighet av utländskt avgörande om underhåll till svenskt barn som är bosatt i den stat där avgörandet meddelades. Regeln angående behörighet för myndighet i den underhållsberättigades hemvist har, liksom hela konventionsregleringen, tillkommit i den underhållsberättigades intresse. Särskilt med hänsyn härtill bör den kunna godtas fullt ut från svensk sida. Nämnas bör att de övriga nordiska länderna ej torde komma att begagna sig av reservationsrätten enligt vad som har framkommit vid de nordiska överläggningarna i ämnet.

Enligt det sista av de tre alternativa villkoren i konventionens art. 3 anses ett avgörande vara meddelat av behörig myndighet, om den som ålagts underhållsskyldighet har godtagit att myndigheten var behörig. Detta kan han ha gjort antingen uttryckligen eller genom att han har ingått i svaromål i saken utan invändning angående myndighetens behörighet. En sådan reglering bör kunna accepteras från svensk sida med hänsyn till de möjligheter som parter har enligt gällande svensk rätt att avtala eller godta visst forum med bindande verkan, jfr bl.a. 10 kap. 16 och 18 §§ rättegångsbalken.

Bestämmelser som är utformade i enlighet med vad sålunda har anförts är samlade i 4 § första stycket lagförslaget. Dessa bestämmelser skall alltså vinna tillämpning, när fråga uppkommer här i landet att erkänna eller verkställa ett sådant utländskt avgörande som avses i förslaget. Om utländsk myndighet har varit behörig enligt den främmande statens interna forumregler, beaktas ej i detta sammanhang.

Om annan stat gör förbehåll, som har nämnts här förut, angående avgöranden av myndighet i den underhållsberättigades hemviststat, föreligger inte någon konventionsförpliktelse från svensk sida med avseende på motsvarande avgöranden i den främmande staten. Sådana avgöranden bör kunna undantas från lagens tillämpning. Det torde få lämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma därom i anslutning till de olika främmande staternas ratifikation av konventionen. Detta är innebörden av den föreskrift som har införts i 4 § andra stycket lagförslaget.

5 §.

I anslutning till art. 2 i konventionen föreskrivs i denna paragraf att avgörande som gäller här i riket enligt 1—4 §§ lagförslaget skall på ansökan verkställas. Ansökan görs hos Svea hovrätt enligt vad som föreslås i 7 §.

6 §.

I frågor om underhåll kan det ofta vara nödvändigt att få till stånd verkställighet på ett tidigt stadium. I överensstämmelse med art. 2. p. 3 andra stycket i konventionen föreskrivs i denna paragraf att verkställighet kan beviljas på grundval av vissa domar eller beslut om underhåll till barn, innan lagakraftåtgående dom föreligger i frågan. Enligt konventionsbestämmelsen är det mellanstatliga åtagandet begränsat till sådana fall då liknande beslut kan meddelas och verkställas inom den egna staten. Med utgångspunkt från motsvarande svenska ordning har lagföreskriften därför kunnat begränsas till att avse utländska domar och andra beslut av domstol. Administrativa avgöranden täcks ej av denna föreskrift.

7 §.

Denna paragraf, som hänför sig till art. 4 och art. 6 första stycket i konventionen, ger föreskrifter om exekvaturförfarande och om handlingar som skall företes i exekvaturärende.

Remissyttrandena. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* har framhållit att ett särskilt exekvaturförfarande om möjligt bör undvikas, eftersom det medför tidsutdräkt som kan bli till men för den underhållsberättigade.

Andra remissinstanser anser däremot att exekvaturförfarande bör föreskrivas. *Svea hovrätt* påpekar att gällande lagstiftning om erkännande och verkställighet dels av utländska skiljedomar dels av dom som har meddelats i Schweiz föreskriver ett exekvaturförfarande med Svea hovrätt som prövande myndighet. Sådant förfarande har visserligen ansetts kunna undvaras i anslutning till de nordiska verkställighetsöverenskommelserna. De förutsätter emellertid inte någon egentlig prövning av exekutionstiteln utöver vad som förekommer vid verkställandet av inhemska exekutionstitlar av motsvarande beskaffenhet. Den prövning som skall verkställas enligt den berörda lagstiftningen liksom enligt föreliggande verkställighetskonvention är mer omfattande och ställer större krav. Prövning om verkställighet må ske bör därför inte lämpligen ankomma på exekutiv myndighet. Det synes i stället påkallat att bestämmelser utfärdas som överensstämmer med dem som ges för schweiziska domar. *Överståthållarämbetet* ger uttryck åt samma mening. Även *förste stadsfogden i Stockholm* finner ett exekvaturförfarande påkallat, särskilt med hänsyn till att avgörande som har meddelats i den underhållsskyldiges utelämnande kan fränkännas giltighet i vissa fall. Det kan bli fråga om ett skälighetsbedömande på grundval av vad den underhållsskyldige har att invända, sedan han har underrättats om den begärda verkställigheten. Om detta bedömande icke görs med bindande verkan av en stadfäst myndighet, finns risk för att olika utmätningsmän träffar olika avgöranden.

Departementschefen. Förfarandet för verkställighet av ett utländskt avgörande förutsätts i konventionen skola ske enligt procedurregler härför i verkställighetslandet. Enligt art. 6 tillkommer det verkställighetslandet att själv ge regler om eventuell s.k. exekvatur. Av art. 5 framgår emellertid att själva prövningen av avgörandet i ett exekvaturförfarande får ske endast i vissa huvudsakligen formella hänseenden som närmast svarar mot vad som föreskrivs i 3, 4, 6 och 7 §§ lagförslaget. Givetvis måste prövningen också innefatta de grundläggande förutsättningar som är angivna i 1 och 2 §§. En närmare prövning av avgörandets materiella innehåll är dock inte medgiven.

I gällande lagstiftning om erkännande och verkställighet av domar, som ej förutsätts ha nordiskt ursprung, och av utländska skiljedomar har det tillagts Svea hovrätt att pröva förutsättningarna för verkställighet här i riket. Exekvaturförfarande enligt en sådan ordning är föreskrivet i lagen om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz (9 §), lagen om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo (2 kap. 13 §), lagen i anledning av Sveriges anslutning till de internationella fördragen angående godsbefordran å järnväg samt angående befordran å järnväg av resande och resgods (6 §) och lagen den 14 juni 1929 (nr 147) om utländska skiljeavtal och skiljedomar (8 §).

Den reglering som avser verkställighet i Sverige av nordiska domar och beslut har däremot ej särskilt exekvaturförfarande.

I överensstämmelse med vad som gäller för erkännande och verkställighet av utomnordiska domar och utländska skiljedomar, synes det vara lämpligt att prövning för verkställighet enligt den nya lagen anförtros Svea hovrätt.

De avgöranden som kommer i fråga för verkställighet enligt lagen avser sannolikt oftast periodiskt utgående prestationer. Anmärkas bör att hovrättens prövning av sådant avgörande i regel torde behöva ske endast en gång. Verkställighet kan sedan ske vid flera tillfällen under återopande av exekvaturbeslutet (jfr art. 7).

Paragrafens andra stycke innehåller föreskrifter om de handlingar som skall inges till Svea hovrätt, när prövning söks för verkställighet av ett avgörande. Dessa föreskrifter svarar i första hand mot innehållet i art. 4 i konventionen. En utskrift (huvudskrift) av själva avgörandet kan självfallet godtas. Detsamma gäller avskrift, som har bestyrkts av den myndighet som har meddelat avgörandet eller av annan myndighet vars bestyrkande accepteras i vederbörande stat, t.ex. notarius publicus eller advokat som äger upprätta notarialakter.

I anslutning till lagbestämmelsen, att bevis skall företes som utvisar att avgörandet må verkställas i den stat där det har meddelats, må nämnas att konventionen måhända ger möjlighet att kräva att exekvaturbeslut skall ha meddelats även i ursprungslandet, om sådant beslut fordras för verk-

ställighet av avgörandet inom det landet. Från svensk sida torde det ej finnas anledning att uppställa krav på sådant beslut, när verkställighet söks här.

De föreslagna föreskrifterna om handlingar som skall företes kan givetvis ej hindra utmättningsman att, om särskilda skäl påkallar detta, senare infordra kompletterande handlingar som kan behövas, t.ex. bevis om att den underhållsberättigade fortfarande är i livet.

I paragrafens tredje stycke sägs att styrkt översättning till svenska språket skall fogas till handlingarna hos Svea hovrätt. Motsvarande bestämmelse saknas i konventionen. Hinder torde dock ej föreligga att här uppställa översättningskravet, som betingas av praktiska synpunkter. I enlighet med vad som gäller i andra sammanhang får förutsättas att handling som är skriven på danska eller norska språket också godtas.

8 och 9 §§.

Enligt vad som föreslås i 8 § får ansökan om verkställighet ej bifallas utan att den som har ålagts underhållsskyldighet har haft tillfälle att svara.

I 9 § sägs att det utländska avgörandet verkställs som svensk dom vilken äger laga kraft, om hovrätten har bifallit ansökningsen. En förutsättning är att högsta domstolen inte förordnar annat. Sådant förordnande kan meddelas efter besvär mot hovrättens beslut. Innehåller det utländska avgörandet föreskrift om tvångsmedel, skall föreskriften inte vinna tillämpning.

Dessa bestämmelser överensstämmer med vad som allmänt föreskrivs i gällande lagstiftning om erkännande och verkställighet av domar, som ej förutsätts vara nordiska, och av utländska skiljedomar, jfr lagen om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz (10 och 11 §§), lagen om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo (2 kap. 13 §), lagen i anledning av Sveriges anslutning till de internationella fördragen angående godsbefordran å järnväg samt angående befordran å järnväg av resande och resgods (7 och 8 §§) och lagen om utländska skiljeavtal och skiljedomar (9 §).

Av principen i konventionen att verkställigheten sker enligt lagen i verkställighetslandet följer bl. a. att processuella och exekutionsrättsliga bestämmelser i detta land om preskription kan iakttas. Vid nordiska överläggningar har konstaterats att utländska underhållsavgöranden kan uteslutas från viss verkställighetsform i samma utsträckning som avgöranden meddelade i verkställighetslandet. Det torde sålunda få förutsättas att införsel för uttagande av underhåll åt barn ej kan beviljas här i riket till betalning av bidragsbelopp, som har förfallit till betalning tidigare än två år före början av den kalendermånad under vilken verkställigheten kan ske, jfr 6 § lagen den 14 juni 1917 (nr 380) om införsel i avlöning, pension eller livränta.

10 §.

Tidigare har nämnts att en konvention av år 1962 gäller mellan de nordiska länderna om indrivning av underhållsbidrag. Den svenska regleringen i ämnet finns i lagen om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge. Enligt denna lag kan bl.a. lagakraftvunnen dom eller myndighets beslut i ett av de övriga nordiska länderna, varigenom någon har förpliktats att utge underhållsbidrag till barn, verkställas här i riket. Detsamma gäller dom eller beslut som kan verkställas lika med lagakraftvunnen dom (1 §). Lagen innehåller ej bestämmelser om särskild prövning av domen eller beslutet här i riket. Verkställigheten sker enligt vad som är föreskrivet om svensk domstols lagakraftvunna dom (4 §). Vistas sökanden i Sverige görs framställning om verkställighet direkt hos vederbörande utmätningsman. I annat fall inlämnas framställningen hos myndighet i den nordiska stat, där sökanden vistas, eller i den stat där avgörandet meddelades. Myndigheten sänder sedan framställningen till länsstyrelse eller till utrikesdepartementets rättsavdelning (2 §). Enligt kungörelsen den 21 september 1962 (nr 513) med föreskrifter om tillämpningen av lagen sänder länsstyrelsen eller rättsavdelningen framställningen vidare till vederbörande utmätningsman (4 §).

Sådan verkställighet som sker enligt 1962 års lag synes inte strida mot konventionsåtagandena enligt Haagkonventionen. Verktällighet kan vinnas redan utan sådan prövning som denna konvention förutsätter. I fråga om förfarandet för erhållande av verkställighet lämnar konventionen åt verkställighetslandet att bestämma. Intet torde därför hindra att verkställigheten av de nordiska underhållsavgörandena sker enligt 1962 års lag även efter det att Sverige och övriga nordiska länder har anslutit sig till Haagkonventionen. Detta överensstämmer med de önskemål som har uttalats vid nordiska överläggningar.

Mellan de nordiska länderna gäller även — som jag har nämnt förut — en konvention av år 1931 innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m.m. På grundval av konventionen har utfärdats förordningen den 31 december 1931 (nr 429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap. I förordningen regleras bl.a. ländernas kompetens i mål om hem- och äktenskapsskillnad mellan medborgare i nordiskt land (7 §). I samband med yrkande om hemskillnad eller äktenskaps-skillnad kan frågor om bl.a. underhållsskyldighet och vårdnad om barn också prövas (8 §). Lagakraftvunnen dom eller administrativ myndighets beslut, som har meddelats i ett land i sådan sak, gäller i övriga nordiska länder utan särskild stadfästelse och utan någon prövning av avgörandet (22 §).

Ej heller sådant erkännande av avgörande som avses i 1931 års förordning synes strida mot konventionsåtagandena enligt Haagkonventionen. Det främmande avgörandet gäller redan utan sådan prövning som förut-

sätts i denna konvention. Hinder torde ej föreligga att låta förordningen vinna tillämpning i fråga om nordiska underhållsavgörandens giltighet även efter det att Sverige och övriga nordiska stater har anslutit sig till Haagkonventionen.

Även övriga nordiska länder väntas komma att ratificera Haagkonventionen inom en snar framtid. I överensstämmelse med vad som nyss har sagts torde de nordiska avgöranden som avses i 1962 års lag och 1931 års förordning kunna undantas från tillämpningsområdet för den lag som föreslås här. Detta synes lämpligen ske genom en bestämmelse i själva lagen av det innehåll som förordas i förslagets 10 §.

Ikraftträdande

Som tidigare har nämnts trädde konventionen i kraft den 1 januari 1962. För Sveriges del sker ikraftträdandet sextio dagar efter deponeringen av ratifikationsinstrumentet. För att få en lämplig samordning med ikraftträdandet av konventionen bör lagen träda i kraft den dag Kungl. Maj:t förordnar.

Förslaget till lag angående ändring i lagen om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz

Som förut har anförts gäller mellan Sverige och Schweiz konventionen den 15 januari 1936 om erkännande och verkställighet av domar och skiljedomar. På grundval av konventionens bestämmelser har lagen om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz utformats. Konventionen och lagen gäller även domar om underhållsbidrag till barn.

Sedan Schweiz numera har tillträtt Haagkonventionen synes det önskvärt att erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn hädanefter sker i enlighet med denna konvention. Tillämpningen av 1936 års konvention bör begränsas i motsvarande mån.

Förhandlingar rörande en sådan begränsning av 1936 års konvention avses skola äga rum. Genomförs en sådan ändring, bör samma begränsning införas i 1936 års lag. För att detta skall kunna ske utan dröjsmål, synes lagändring böra beslutas redan nu och Kungl. Maj:t bemyndigas att förordna om ikraftträdande av lagändringen.

Föredraganden hemställer att lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

Bilaga 1
(Översättning)

**Convention concernant la reconnaissance
et l'exécution des décisions en matière
d'obligations alimentaires envers
les enfants**

Les Etats signataires de la présente Convention;

Désirant établir des dispositions communes pour régler la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière d'obligations alimentaires envers les enfants;

Ont résolu de conclure une Convention à cet effet et sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier

La présente Convention a pour objet d'assurer la reconnaissance et l'exécution réciproques, par les Etats contractants, des décisions rendues à l'occasion de demandes, à caractère international ou interne, portant sur la réclamation d'aliments par un enfant légitime, non légitime ou adoptif, non marié et âgé de moins de 21 ans accomplis.

Si la décision contient des dispositions sur un point autre que l'obligation alimentaire, l'effet de la Convention reste limité à cette dernière.

La Convention ne s'applique pas aux décisions en matière alimentaire entre collatéraux.

Article 2

Les décisions rendues en matière d'aliments dans un des Etats contractants devront être reconnues et déclarées exécutoires, sans révision au fond, dans les autres Etats contractants, si

1. l'autorité qui a statué a été compétente en vertu de la présente Convention;

Konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn

Denna konventions signatärmakter,

vilka önska åstadkomma gemensamma bestämmelser om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhållsskyldighet gentemot barn,

ha beslutat att avsluta en konvention för detta ändamål och ha överenskommit om följande bestämmelser.

Artikel 1

Denna konvention har till syfte att säkerställa, att de fördragsslutande staterna ömsesidigt erkänna och verkställa avgöranden i anledning av anspråk, av internationell eller intern natur, på bidrag till underhåll åt barn, som har äktenskaplig eller utomäktenskaplig börd eller är adoptivbarn och som icke är gift och ej heller uppnått 21 års ålder.

Om avgörandet innefattar beslut även angående annat än fråga om underhållsskyldighet, skall konventionens tillämpningsområde begränsas till denna fråga.

Konventionen är icke tillämplig på avgörande om underhållsskyldighet mellan släktingar i sidled.

Artikel 2

Avgörande om underhåll som meddelats i en fördragsslutande stat skall utan omprövning av saken erkännas och förklaras kunna verkställas i de andra fördragsslutande staterna, om

1. den myndighet som meddelat avgörandet varit behörig enligt denna konvention;

2. la partie défenderesse a été régulièrement citée ou représentée selon la loi de l'Etat dont relève l'autorité ayant statué;

toutefois, en cas de décision par défaut, la reconnaissance et l'exécution pourront être refusées si, au vu des circonstances de la cause, l'autorité d'exécution estime que c'est sans faute de la partie défaillante que celle-ci n'a pas eu connaissance de la procédure ou n'a pu s'y défendre;

3. la décision est passée en force de chose jugée dans l'Etat où elle a été rendue;

toutefois, les décisions exécutoires par provision et les mesures provisionnelles seront, quoique susceptibles de recours, déclarées exécutoires par l'autorité d'exécution si pareilles décisions peuvent être rendues et exécutées dans l'Etat dont relève cette autorité;

4. la décision n'est pas contraire à une décision rendue sur le même objet et entre les mêmes parties dans l'Etat où elle est invoquée;

la reconnaissance et l'exécution pourront être refusées si, avant le prononcé de la décision, il y a avait litispendance dans l'Etat où elle est invoquée;

5. la décision n'est pas manifestement incompatible avec l'ordre public de l'Etat où elle est invoquée.

Article 3

Aux termes de la présente Convention, sont compétentes pour rendre des décisions en matière d'aliments les autorités suivantes:

1. les autorités de l'Etat sur le territoire duquel le débiteur d'aliments avait sa résidence habituelle au moment où l'instance a été introduite;

2. les autorités de l'Etat sur le territoire duquel le créancier d'aliments avait sa résidence habituelle au moment où l'instance a été introduite;

2. svaranden blivit kallad eller företrädd i överensstämmelse med lagen i den stat som den beslutande myndigheten tillhör;

dock att erkännande och verkställighet skall kunna vägras, om avgörande meddelats mot någon som uteblivit, såvida verkställighetsmyndigheten med hänsyn till omständigheterna finner det icke vara orsakat av den uteblivnes försummelse att han ej erhållit kännedom om förfarandet eller icke haft möjlighet att bemöta anspråket;

3. avgörandet vunnit laga kraft i den stat där det meddelats;

dock skall verkställighetsmyndigheten förklara, att avgöranden, som må verkställas utan hinder av att de ej äga laga kraft, och interimistiska avgöranden må verkställas, om liknande avgöranden kunna meddelas och verkställas i den stat myndigheten tillhör;

4. avgörandet icke strider mot ett i samma sak och mellan samma parter träffat avgörande i den stat där det åberopas;

erkännande och verkställighet må också vägras, om sak som nyss sagts, när avgörandet meddelades, var anhängig i den stat där avgörandet åberopas;

5. avgörandet icke är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen (*ordre public*) i den stat där det åberopas.

Artikel 3

Följande myndigheter äro enligt denna konvention behöriga att meddela avgöranden i underhållsfrågor:

1. myndighet i den stat där den underhållsskyldige hade sitt hemvist, när saken anhängiggjordes;

2. myndighet i den stat där den underhållsberättigade hade sitt hemvist, när saken anhängiggjordes;

3. l'autorité à la compétence de laquelle le débiteur d'aliments s'est soumis soit expressément, soit en s'expliquant sur le fond sans réserves touchant la compétence.

Article 4

La partie qui se prévaut d'une décision ou qui en demande l'exécution doit produire:

1. une expédition de la décision réunissant les conditions nécessaires à son authenticité;

2. les pièces de nature à établir que la décision est exécutoire;

3. en cas de décision par défaut, une copie authentique de l'acte introductif d'instance et les pièces de nature à établir que cet acte a été dûment signé.

Article 5

L'examen de l'autorité d'exécution se bornera aux conditions visées dans l'article 2 et aux documents énumérés à l'article 4.

Article 6

La procédure d'exequatur est régie, en tant que la présente Convention n'en dispose autrement, par la loi de l'Etat dont relève l'autorité d'exécution.

Toute décision déclarée exécutoire a la même force et produit les mêmes effets que si elle émanait d'une autorité compétente de l'Etat où l'exécution est demandée.

Article 7

Si la décision dont l'exécution est demandée, a ordonné la prestation des aliments par paiements périodiques, l'exécution sera accordée tant pour les paiements déjà échus que pour les paiements à échoir.

Article 8

Les conditions établies par les articles précédents en ce qui concerne

3. den myndighet vars behörighet den underhållsskyldige godtagit, antingen uttryckligen eller genom att ingå i sakligt svaromål utan att göra invändning i fråga om myndighetens behörighet.

Artikel 4

Part, som åberopar ett avgörande eller begär verkställighet därav, skall förete

1. ett exemplar av avgörandet, som uppfyller nödvändiga villkor för dess äkthet;

2. bevis att avgörandet må verkställas;

3. om avgörandet meddelats mot någon som uteblivit, en vederbörligen styrkt avskrift av de handlingar genom vilka saken anhängiggjordes samt bevis att dessa handlingar blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Artikel 5

Verkställighetsmyndighetens prövning må avse endast de villkor som äro nämnda i artikel 2 och de handlingar som äro angivna i artikel 4.

Artikel 6

Lagen i den stat, som den verkställande myndigheten tillhör, skall tillämpas på exekvaturförfarandet, om annat ej följer av bestämmelserna i denna konvention.

Avgörande, som enligt förordnande må verkställas, har samma kraft och verkan som om det härrörde från behörig myndighet i den stat där verkställigheten begäres.

Artikel 7

Skall underhållsbidrag erläggas genom periodiska betalningar enligt det avgörande vars verkställande begäres, må verkställighet beviljas för belopp som redan är förfallet eller framdeles förfaller till betalning.

Artikel 8

De i föregående artiklar angivna villkoren för erkännande och verk-

la reconnaissance et l'exécution des décisions visées par la présente Convention, s'appliquent également aux décisions émanant de l'une des autorités visées à l'article 3, modifiant la condamnation relative à une obligation alimentaire.

Article 9

La partie admise à l'assistance judiciaire gratuite dans l'Etat où la décision a été rendue en bénéficiera dans la procédure tendant à obtenir l'exécution de la décision.

Dans les procédures visées par la présente Convention, il n'y a pas lieu à cautio judicatum solvi.

Les pièces produites sont dispensées, dans les procédures régies par la présente Convention, de visa et de légalisation.

Article 10

Les Etats contractants s'engagent à faciliter le transfert du montant des sommes allouées en raison d'obligations alimentaires envers les enfants.

Article 11

Aucune disposition de la présente Convention ne peut faire obstacle au droit du créancier d'aliments d'invoquer toute autre disposition applicable à l'exécution des décisions en matière d'aliments soit en vertu de la loi interne du pays où siège l'autorité d'exécution, soit aux termes d'une autre Convention en vigueur entre les Etats contractants.

Article 12

La présente Convention ne s'applique pas aux décisions rendues avant son entrée en vigueur.

Article 13

Chaque Etat contractant indiquera au Gouvernement des Pays-Bas les autorités compétentes pour rendre

ställighet av sådana avgöranden som avses i denna konvention skola även äga tillämpning på avgöranden av någon av de i artikel 3 nämnda myndigheterna i fråga om ändring av fastställd underhållsskyldighet.

Artikel 9

Part, som åtnjutit kostnadsfri rättshjälp i den stat där avgörandet meddelats, skall åtnjuta sådan rättshjälp i förfarandet för verkställighet av avgörandet.

I de förfaranden som avses i denna konvention må icke krävas att säkerhet ställes för rättegångskostnad.

I de förfaranden, på vilka denna konvention är tillämplig, skola föredragna handlingar vara undantagna från viserings- och legaliseringsskyldighet.

Artikel 10

De fördragsslutande staterna förbinda sig att underlätta överförandet av medel som tillerkänts på grund av underhållsskyldighet gentemot barn.

Artikel 11

Ingen bestämmelse i denna konvention utgör hinder för den underhållsberättigade att åberopa annan bestämmelse som är tillämplig på verkställighet av avgörande om underhåll enligt lagen i den stat där verkställighetsmyndigheten finnes eller enligt annan konvention som gäller mellan de fördragsslutande staterna.

Artikel 12

Denna konvention äger icke tillämpning på avgörande som meddelats, innan konventionen trätt i kraft.

Artikel 13

Varje fördragsslutande stat skall underrätta Nederländernas regering om de myndigheter som äro behöri-

des décisions en matière d'aliments et pour rendre exécutoires les décisions étrangères.

Le Gouvernement des Pays-Bas portera ces communications à la connaissance des autres Etats contractants.

Article 14

La présente Convention s'applique de plein droit aux territoires métropolitains des Etats contractants.

Si un Etat contractant en désire la mise en vigueur dans tous les autres territoires ou dans tels des autres territoires dont les relations internationales sont assurées par lui, il notifiera son intention à cet effet par un acte qui sera déposé auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants.

Cette déclaration n'aura d'effet relativement aux territoires non métropolitains que dans les rapports entre l'Etat qui l'aura faite et les Etats qui auront déclaré l'accepter. Cette dernière déclaration sera déposée auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas; celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants.

Article 15

La présente Convention est ouverte à la signature des Etats représentés à la Huitième Session de la Conférence de La Haye de Droit International Privé.

Elle sera ratifiée et les instruments de ratification seront déposés auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas.

Il sera dressé de tout dépôt d'instruments de ratification un procès-verbal dont une copie, certifiée con-

ga att besluta i underhållsfrågor och att förordna att utländska avgöranden må verkställas.

Nederländernas regering skall bringa dessa underrättelser till de övriga fördragsslutande staternas kännedom.

Artikel 14

Denna konvention är tillämplig på de fördragsslutande staternas moderlandsområden.

Om fördragsslutande stat önskar, att konventionen sättes i kraft beträffande den fördragsslutande statens alla övriga områden eller beträffande sådana övriga områden, för vilkas internationella förbindelser staten svarar, skall den tillkännagiva denna sin avsikt i en handling som skall deponeras i Nederländernas utrikesministerium. Ministeriet skall på diplomatisk väg tillställa envar av de fördragsslutande staterna en bestyrkt avskrift av handlingen.

Detta tillkännagivande skall gälla endast i förhållandet mellan den stat som gjort tillkännagivandet och de stater som förklarat sig godkänna detsamma. Sådan förklaring skall deponeras i Nederländernas utrikesministerium. Ministeriet skall på diplomatisk väg tillställa envar av de fördragsslutande staterna en bestyrkt avskrift av handlingen.

Artikel 15

Denna konvention är öppen för undertecknande av de stater som voro företrädade vid Haagkonferensens för internationell privaträtt åttonde session.

Den skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skola deponeras i Nederländernas utrikesministerium.

Vid varje deponering av ratifikationsinstrument skall upprättas ett protokoll, varav en bestyrkt avskrift

forme, sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats signataires.

Article 16

La présente Convention entrera en vigueur le soixantième jour à partir du dépôt du quatrième instrument de ratification prévu par l'article 15.

Pour chaque Etat signataire, ratifiant postérieurement la Convention, celle-ci entrera en vigueur le soixantième jour à partir de la date du dépôt de son instrument de ratification.

Dans l'hypothèse visée par l'article 14, alinéa 2, de la présente Convention, celle-ci sera applicable le soixantième jour à partir de la date du dépôt de la déclaration d'acceptation.

Article 17

Tout Etat, non représenté à la Huitième Session de la Conférence de La Haye de Droit International Privé, pourra adhérer à la présente Convention. L'Etat désirant adhérer notifiera son intention par un acte qui sera déposé auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants.

La Convention entrera en vigueur, entre l'Etat adhérent et l'Etat ayant déclaré accepter cette adhésion, le soixantième jour après la date du dépôt de l'acte d'adhésion.

L'adhésion n'aura d'effet que dans les rapports entre l'Etat adhérent et les Etats contractants qui auront déclaré accepter cette adhésion. Cette déclaration sera déposée auprès du Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas; celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants.

Il est entendu que le dépôt de l'acte d'adhésion ne pourra avoir lieu

skall tillställas envar av signalärmakterna på diplomatisk väg.

Artikel 16

Denna konvention träder i kraft på den sextionde dagen räknat från dagen för deponeringen av det fjärde av de i artikel 15 nämnda ratifikationsinstrumenten.

För varje signalärmakt, som ratificerar konventionen senare, träder den i kraft på den sextionde dagen räknat från dagen för deponeringen av dess ratifikationsinstrument.

I fall som avses i artikel 14 andra stycket skall konventionen vinna tillämpning på den sextionde dagen räknat från dagen för deponeringen av förklaring om godkännandet.

Artikel 17

Stat som icke var företräd vid Haagkonferensens för internationell privaträtt åttonde session skall kunna ansluta sig till denna konvention. Stat som önskar ansluta sig skall tillkännagiva denna sin avsikt i en handling, som skall deponeras i Nederländernas utrikesministerium. Ministeriet skall på diplomatisk väg tillställa varje fördragsslutande stat en bestyrkt avskrift av handlingen.

Konventionen träder i kraft mellan stat som ansluter sig och stat som förklarat sig godkänna anslutningen på sextionde dagen efter dagen för deponeringen av anslutningshandling.

Anslutningen skall medföra verkan endast i förhållandet mellan den stat som ansluter sig och de fördragsslutande stater som förklarat sig godkänna anslutningen. Sådan förklaring skall deponeras i Nederländernas utrikesministerium. Ministeriet skall på diplomatisk väg tillställa varje fördragsslutande stat en bestyrkt avskrift.

Deponering av anslutningshandling kan icke äga rum, förrän kon-

qu'après l'entrée en vigueur de la présente Convention en vertu de l'article 16.

Article 18

Chaque Etat contractant, en signant ou ratifiant la présente Convention ou en y adhérant, pourra faire une réserve quant à la reconnaissance et à l'exécution des décisions rendues par une autorité d'un autre Etat contractant, qui aurait été compétente en raison de la résidence du créancier d'aliments.

L'Etat qui aura fait usage de cette réserve ne pourra prétendre à l'application de la Convention aux décisions rendues par ses autorités lorsque celles-ci auront été compétentes en raison de la résidence du créancier d'aliments.

Article 19

La présente Convention aura une durée de cinq ans à partir de la date indiquée dans l'article 16, alinéa premier, de la présente Convention. Ce délai commencera à courir de cette date, même pour les Etats qui l'auront ratifiée ou y auront adhéré postérieurement.

La Convention sera renouvelée tacitement de cinq ans en cinq ans, sauf dénonciation.

La dénonciation devra, au moins six mois avant l'expiration du délai, être notifiée au Ministère des Affaires Etrangères des Pays-Bas, qui en donnera connaissance à tous les autres Etats contractants.

La dénonciation peut se limiter aux territoires ou à certains territoires indiqués dans une notification faite conformément à l'article 14, alinéa 2.

La dénonciation ne produira son effet qu'à l'égard de l'Etat qui l'aura notifiée. La Convention restera en vigueur pour les autres Etats contractants.

ventionen trätt i kraft enligt artikel 16.

Artikel 18

Fördragsslutande stat må, vid undertecknande eller ratifikation av denna konvention eller vid anslutning till densamma, göra förbehåll i fråga om erkännande och verkställighet av avgörande, som meddelats av sådan myndighet i annan fördragsslutande stat vars behörighet betingats av den underhållsberättigades hemvist.

Stat som gjort sådant förbehåll kan ej påfordra att konventionen skall tillämpas på avgöranden av dess egna myndigheter, när myndighetens behörighet betingats av den underhållsberättigades hemvist.

Artikel 19

Denna konvention skall gälla i fem år, räknat från den dag som anges i artikel 16 första stycket i konventionen. Denna tid börjar löpa från sagda dag även för stater som senare ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

Konventionen skall, om uppsägning icke sker, utan vidare tillkännagivande anses förlängd för fem år i sänder.

Uppsägning skall tillkännagivas minst sex månader före den löpande periodens utgång hos Nederländernas utrikesministerium, som skall underrätta samtliga övriga fördragsslutande stater därom.

Uppsägning kan begränsas till att avse de områden eller vissa av de områden som angivits i tillkännagivande enligt artikel 14 andra stycket.

Uppsägning skall äga verkan endast i fråga om stat som verkställt uppsägningen. För övriga fördragsslutande stater skall konventionen förbli i kraft.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés, ont signé la présente Convention.

Fait à La Haye, le 15 avril 1958, en un seul exemplaire, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas, et dont une copie, certifiée conforme, sera remise, par la voie diplomatique, à chacun des Etats représentés à la Huitième Session de la Conférence de La Haye de Droit International Privé ainsi qu'aux Etats adhérant ultérieurement.

Till bekräftelse härav ha undertecknade, därtill behörigen bemyndigade, undertecknat denna konvention.

Som skedde i Haag den 15 april 1958 i ett enda exemplar, som skall förvaras i Nederländernas regerings arkiv och varav bestyrkt avskrift på diplomatisk väg skall tillställas varje stat, som var företrädd vid Haagkonferensens för internationell privaträtt åttonde session, samt de stater som ansluta sig senare.

Bilaga 2

Förslag

till

Lag

**om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut
angående underhåll till barn**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Bestämmelserna i denna lag äga, enligt förordnande av Konungen, tillämpning i förhållande till stat som är ansluten till den i Haag den 15 april 1958 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn.

Med avgörande avses i denna lag dom och domstols eller annan myndighets slutliga beslut.

2 §.

Lagakraftvunnet avgörande som meddelats i den främmande staten och som ålägger någon att utgiva bidrag till barns underhåll gäller även här i riket, om annat ej följer av 3 och 4 §§.

3 §.

Avgörande som avses i 2 § är ej gällande här i riket i fråga om underhåll för tid då den som bidraget avser är gift eller efter det han fyllt tjugooett år.

Avgörandet gäller ej heller,

om den myndighet som meddelat avgörandet ej var behörig enligt 4 §,

om samma sak var anhängig här i riket när avgörandet meddelades i den främmande staten,

om dom meddelats här i riket i samma sak,

om den som ålagts underhållsskyldighet ej blivit kallad till eller varit företrädd inför myndigheten enligt föreskrifterna i den stat myndigheten tillhör,

om de föreskrifter som nämnts ovan iakttagits men den som ålagts underhållsskyldighet likväl icke erhållit kännedom om förfarandet eller haft möjlighet att bemöta anspråket och sådant förhållande ej beror av försumelse från hans sida, eller

om avgörandet är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket.

4 §.

Avgörandet anses vara meddelat av behörig myndighet i främmande stat,

om den som ålagts underhållsskyldighet hade sitt hemvist i den staten, när saken anhängiggjordes,

om den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den staten, när saken anhängiggjordes, eller

om den som ålagts underhållsskyldighet uttryckligen godtagit att saken prövas av myndigheten eller utan invändning angående myndighetens behörighet ingått i svaromål i saken.

Konungen må förordna, att myndighet i viss stat ej skall anses behörig, om myndigheten grundat sin behörighet på det förhållandet att den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den staten.

5 §.

Avgörande som enligt 1—4 §§ gäller här i riket skall på ansökan verkställas här.

6 §.

Även sådan dom angående underhåll till barn som utan hinder av att den ej äger laga kraft må verkställas i den stat där den meddelats eller domstols beslut om underhåll till barn för tiden intill dess laga kraft ägande dom eller beslut föreligger skall på ansökan verkställas här, om domen eller beslutet meddelats i stat som avses i 1 § och dom eller beslut av detta slag kunnat meddelas av svensk domstol i motsvarande fall. Ansökan må icke bifallas, om sådant förhållande föreligger att enligt 3 eller 4 § ett avgörande ej skulle gälla här i riket.

7 §.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt.

Vid sådan ansökan skall fogas

avgörandet i huvudskrift eller i avskrift som bestyrkts av myndighet,

bevis att avgörandet må verkställas i den stat där det meddelats,

om underhållsskyldighet ålagts någon som uteblivit eller eljest ej besvarat framställt anspråk på underhåll, styrkt avskrift av de handlingar genom vilka saken anhängiggjordes och bevis att dessa handlingar före avgörandet blivit delgivna i vederbörlig ordning.

Vid handlingarna skall fogas styrkt översättning till svenska språket.

8 §.

Ansökan om verkställighet må ej bifallas utan att den som ålagts underhållsskyldighet haft tillfälle att svara.

9 §.

Bifaller hovrätten ansökningen, verkställs avgörandet som svensk domstols dom vilken äger laga kraft, om ej högsta domstolen förordnar annat. Innehåller avgörandet föreskrift om tvångsmedel, skall den föreskriften ej vinna tillämpning.

10 §.

Föreskrifterna i denna lag gälla ej i förhållande till Danmark, Finland, Island och Norge i den mån särskilda bestämmelser äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen förordnar.

Utdrag av protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 1 september 1965.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden HAGBERGH,
DENNEMARK,
regeringsrådet WILKENS,
justitierådet RIBEN.

Enligt lagrådet den 10 augusti 1965 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementssärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 15 juni 1965, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till 1) *lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn* samt 2) *lag angående ändring i lagen den 27 mars 1936 (nr 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz*.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Eric Essén.

Det under 1) omförmälda lagförslaget föranledde följande yttrande av *lagrådet*.

4 §.

I första stycket av denna paragraf anges, i överensstämmelse med art. 3 i konventionen, villkoren för att ett avgörande skall anses vara meddelat av behörig utländsk myndighet. Härtill fogas, i andra stycket, en undantagsbestämmelse av innehåll att Kungl. Maj:t må förordna att myndighet i viss stat ej skall anses behörig, om myndigheten grundat sin behörighet på det förhållandet att den underhållsberättigade hade sitt hemvist i den staten. Detta bemyndigande för Kungl. Maj:t har, enligt vad som uttalas i remissprotokollet, tillkommit med hänsyn till möjligheten att främmande stat vid anslutning till konventionen gör förbehåll enligt dess art. 18.

Undantagsbestämmelsen bör enligt lagrådets mening utformas i överensstämmelse med den sålunda uttalade avsikten. Lagrådet förordar, att stadgandet får innehålla, att om främmande stat vid anslutning till konventionen förbehållit sig att icke erkänna avgörande av myndighet, vars behörighet betingats av den underhållsberättigades hemvist, Konungen må förordna att myndighet i den staten ej skall anses behörig, om myndigheten

grundat sin behörighet på det förhållandet att den underhållsberättigade hade sitt hemvist där.

Lagrådet lämnade det under 2) omförmälda lagförslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Stig Granqvist

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 1 oktober 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden ANDERSSON, LINDSTRÖM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON,

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 1 september 1965 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 15 juni 1965 remitterade förslagen till

1) lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn,

2) lag angående ändring i lagen den 27 mars 1936 (nr 79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och förordar att förslaget till lag om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn jämkas i enlighet med vad lagrådet har anfört.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition till riksdagen

dels jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga lagförslagen med den ändring som sålunda angivits,

dels föreslå, att riksdagen godkänner den i Haag den 15 april 1958 dagtecknade konventionen om erkännande och verkställighet av avgöranden om underhåll till barn.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Martti Heino